
Yhdistyksistä ja niiden verotuksesta

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Liiketalouden koulutusohjelma

Visamäki, kevät 2014

Kristiina Savander

Kristiina Savander

VISAMÄKI

Liiketalouden koulutusohjelma

Ulkoinen laskentatoimi ja verotus

Tekijä

Kristiina Savander

Vuosi 2014**Työn nimi**

Yhdistyksistä ja niiden verotuksesta

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä selvitetään eri yhdistysmuotoja sekä käsitellään verotukseen liittyviä asioita erityisesti arvonlisäverovelvollisuudesta sekä tuloverotuksesta. Opinnäytetyön toimeksiantaja on yleishyödyllinen yhdistys, joka on rekisteröity patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin. Yhdistys harjoittaa terveyttä edistävää ja sairauksia ennaltaehkäisevää yleishyödyllistä toimintaa. Yhdistyksen tärkeimpiä toimintoja ovat tiedon jakaminen, vaikuttaminen ja vertaistuki.

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä ovat yhdistyksen eri muodot, kuten rekisteröity ja rekisteröimätön yhdistys, yleishyödyllinen yhdistys sekä taloudellinen yhdistys. Verotuksen osalta on käsitelty yhdistyksen arvonlisäverovelvollisuutta sekä tuloverotusta. Opinnäytetyön haastatteluosuus on toteutettu käyttäen puolistrukturoitua henkilöhaastattelua, missä on hyödynnetty teemahaastattelun elementtejä. Haastateltavina olivat yhdistyksen toiminnanjohtaja sekä taloussihteeri. Haastattelun tarkoituksena oli tutustua paremmin yhdistyksen toimintaan sekä taloushallintoon ja samalla selvittää, olisiko yhdistyksellä mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinotoimintaa.

Haastattelussa ilmeni, ettei yhdistys harjoita liiketoiminnan muodossa tapahtuvaa elinkeinotoimintaa, vaan kyseinen toiminta tapahtuu kokonaisuudessaan yhdistyksen omistamissa osakeyhtiöissä. Tämän avulla yhdistyksen on mahdollista keskittyä pelkästään yleishyödyllisen toiminnan harjoittamiseen. Verovelvollinen yhdistys on ainoastaan kiinteistön luovutuksesta saamastaan tulosta. Jos tulevaisuudessa yhdistykselle aukeaisi mahdollisuus harjoittaa elinkeinotoimintaa, olisi yhdistyksellä siihen taloushallinnon puolesta valmiudet, mutta nykyistä toimintamallia ei koeta järkeväksi muuttaa.

Avainsanat Yleishyödyllinen yhdistys, arvonlisäverovelvollisuus, tuloverotus, elinkeinotoiminta.

Sivut

31 s. + liitteet 4 s.

Visamäki
Business economics degree

Author	Kristiina Savander	Year 2014
Subject of Bachelor's thesis	Taxation of Associations	

ABSTRACT

The thesis explains the different kinds of associations and deals with tax-related issues, especially obligation to pay valued tax (VAT) and income taxation. The client of the thesis is a charitable association which is registered to the association register of the Finnish Patent and Registration Office. The main task of the charitable association is to promote health and to do preventative work for the public good. The associations' main activities are sharing the information, influencing and organizing peer groups.

The theoretical framework of the thesis consists of various types of associations, such as registered and non-registered association, charitable association and financial association. In the theoretical part of the taxation of associations, the main focus is in associations' obligation to pay valued tax (VAT) and income taxation. The interview part of the thesis was implemented by using the partly structured method which contained some elements from the theme interview method. Interviewees were the charitable associations' executive director and financial secretary. The main goal of the interview was to get familiarized with the charitable associations' operations and financial administration a little better as well as to figure out if there were any possibilities for the charitable association to have industrial and commercial activity.

During the interview, it became clear that the charitable association does not currently have any form of industrial and commercial activity. Instead, this kind of activity is carried out completely in the companies owned by the charitable association. Therefore, the charitable association can focus mainly on working for the public good. When it comes to the taxation, the charitable association is only liable to the tax of its income which is received from the conveyance of the property. If a possibility appears in the future for the charitable association to practice industrial and commercial activity, it has the necessary capability to do so based on the financial administration. Nevertheless the charitable association does not feel the need to change their current course of action.

Keywords charitable association, obligation to pay valued added tax (VAT), income taxation, industrial and commercial activity.

Pages 31 p. + appendices 4 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus	1
1.2	Tutkimusmenetelmät.....	2
1.3	Toimeksiantajan esittely.....	3
2	YHDISTYKSISTÄ.....	4
2.1	Yhdistys.....	4
2.1.1	Rekisteröity ja rekisteröimätön yhdistys	5
2.1.2	Yhdistyksen aatteellisuus	6
2.1.3	Yleishyödyllinen yhdistys	7
2.1.4	Taloudellinen yhdistys.....	8
2.2	Yhdistyksen hallinto.....	10
2.2.1	Yhdistyksen kokous.....	11
2.2.2	Päätöksentekomenettely	12
3	YHDISTYSTEN VEROTUKSESTA	13
3.1	Yhdistyksen arvonlisäverovelvollisuus.....	13
3.1.1	Yhdistyksen arvonlisäverottomat tulot.....	15
3.1.2	Hakeutuminen arvonlisäverovelvolliseksi.....	16
3.2	Yhdistyksen tuloverotus	18
3.2.1	Elinkeinotulo	18
3.2.2	Kiinteistötulo	19
3.2.3	Verovapaa varainhankinta	20
4	CASE: YHDISTYS RY JA HAASTATTELU	22
4.1	Yhdistys ry:n toiminta.....	22
4.2	Yhdistys ry:n taloushallinto ja verotus.....	22
4.3	Haastatteluaineiston analysointia	23
4.3.1	Yhdistyksen henkilöstö	24
4.3.2	Yhdistyksen yleishyödyllisyys ja päätöksenteko	24
4.3.3	Liiketoiminta ja elinkeinotoiminta	25
4.3.4	Valmiudet muutokseen.....	26
5	LOPUKSI	27
	LÄHTEET	29

Liite 1 Haastattelurunko

Liite 2 Yhdistys ry:n tuloslaskelma ja tase

1 JOHDANTO

Yhdistystoimintaa on harjoitettu Suomessa aktiivisesti vuosikymmenien ajan. Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisterin mukaan Suomessa on tällä hetkellä arviolta noin 135 000 yhdistystä (Mitä yhdistysrekisteri on? 2014). Yhdistystoiminta on usein yhteiskunnallisesti merkittävää ja se tavoittaa muutamista ihmisistä jopa satoihin tuhansiin. Yhdistykset toimivat useilla eri toimialoilla, kuten esimerkiksi kulttuuri- ja sosiaalialoilla. Yhdistysten monimuotoisuus takaa lähes jokaiselle mahdollisuuden olla osana yhdistystoimintaa.

Suomen perustuslain 13 § kohdan 2 mukaan ”jokaisella on yhdistymisvapaus”. Yhdistymisvapaus sisältää vapauden liittyä, perustaa, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen. Yhdistymisvapaus sisältää myös oikeuden perustaa yhdistys ilman erillistä lupaa. Näin ollen yhdistyksen on mahdollista toimia ilman rekisteröitymistä. Oikeuskysymysten kannalta on kuitenkin huomioitava, ettei tämä estä asettamasta yhdistyksen oikeuskelpoisuuden vaatimukseksi rekisteröintiä. Rekisteröityminen on oikeuskelpoisuuden vuoksi monissa tapauksissa yhdistyksen kannalta parempi ratkaisu. (Halila & Tarasti 2006, 43.)

Yhdistyslain 1 § mukaan yhdistyksen perustamisen edellytyksenä on aatteellinen tarkoitus. Aatteelliset yhdistykset eivät tavoittele voittoa tai muuta taloudellista etua. Useimmissa tapauksissa aatteelliset yhteisöt ovat joko yhdistyksiä tai säätiöitä, mutta myös osakeyhtiöt tai osuuskunnat voivat olla pohjimmiltaan aatteellisia. Verotuksen näkökulmasta aatteellisuutta tärkeämpänä pidetään yhdistyksen yleishyödyllisyyttä. Tärkeää on selvittää toimiiko yhdistys välittömästi yleiseksi hyväksi ja kohdistuuko yhdistyksen toiminta tarpeeksi laajaan henkilöpiiriin. (Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätösmalli 2013, 10-11, 13.)

Yhdistysten kohtelu verotuksessa on muihin yritysmuotoihin verrattuna poikkeuksellista. Mielenkiintoisen yhdistysten verotuksesta tekee niiden poikkeavuus erityisesti yleishyödyllisten yhdistysten kohdalla. Yleishyödylliselle yhteisölle on myönnetty helpotuksia niin tuloveron kuin arvonnäisäveron osalta. Keskeisimpiä aiheita yhdistyksen yleishyödyllisyyden määrittelyssä ovat sen tulojen määrittely elinkeinotuloksi sekä yleishyödyllinen toiminta. Opinnäytetyössä on suunnattu keskittyminen yleishyödyllisen yhdistyksen poikkeukselliseen verotukseen erityisesti arvonnäisäveron sekä tuloveron osalta.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on antaa kattava teoreettinen pohja yhdistyksen arvonnäisä- ja tuloverotuksesta sekä tietoa siitä, milloin yhdistyksen on mahdollista rekisteröityä arvonnäisäverovelvolliseksi. Kaikissa tapauksissa arvonnäisäverovelvolliseksi rekisteröityminen ei ole yhdistykselle taloudellisesti kannattavaa, vaikka siihen olisikin mahdollisuus. Lisäksi opinnäytetyössä tutustutaan erilaisiin yhdistysmuotoihin, joihin kuuluvat rekisteröity

ja rekisteröimätön yhdistys, yleishyödyllinen yhdistys ja taloudellinen yhdistys.

Tutkimusosiossa tutustutaan toimeksiantajana toimivaan yhdistyksen toimintaan ja taloushallintoon. Arvonlisäverovelvollisuuden kannalta on tarkoituksena selvittää, onko yhdistyksellä elinkeinotoiminnan muodossa tapahtuvaa yleishyödyllistä toimintaa, mistä se voisi halutessaan rekisteröityä arvonlisäverovelvolliseksi. Samalla käydään läpi yhdistyksen valmiuksia muutokseen tapauksessa, jossa yhdistyksen toiminta muuttuisi arvonlisäverovelvolliseksi.

Aineistoa tutkimuksen teoreettista taustaa varten on haettu laajalti alan kirjallisuudesta sekä yhdistykseltä itseltään. Kirjallisuuden osalta on etsitty mahdollisimman uutta lähdekirjallisuutta, mutta myös vanhempien painoksien yleisiä tietoja on opinnäytetyön teossa hyödynnetty. Lähdekirjallisuuden lisäksi opinnäytetyössä on käytetty sähköisiä julkaisuja, joiden on ajateltu olevan mahdollisimman ajankohtaisia ja luotettavia. Sähköisenä lähteenä on käytetty esimerkiksi Verohallinnon kotisivuja www.vero.fi.

1.2 Tutkimusmenetelmät

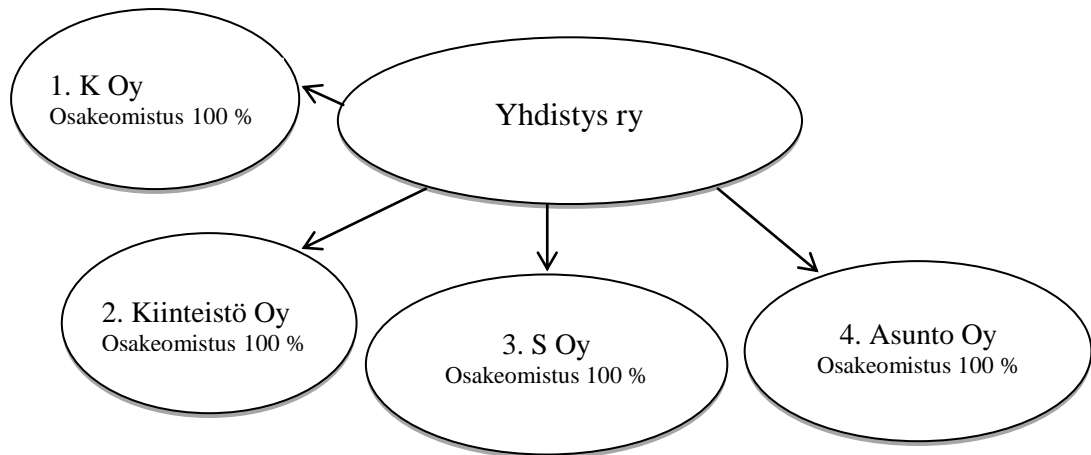
Tutkimusmenetelmänä on käytetty puolistrukturoitua haastattelua, jossa on hyödynnetty teemahaastattelun elementtejä. Haastattelun teemoina ovat yleishyödyllinen toiminta, elinkeinotoiminta ja yhdistyksen valmius arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröimisen tuomiin muutoksiin. Tutkimusaineisto koostuu pääasiallisesti laadullisesta eli kvalitatiivisesta tiedosta, sillä haastateltavia on vain kaksi ja kysymysten vastaukset painottuvat hyvin pitkälti henkilöiden omiin näkökulmiin. Varsinaisia suuria linjauksia tai oletuksia ei haastatteluaineiston pohjalta voi tehdä.

Vaikka haastattelun kysymyksiä onkin hahmoteltu etukäteen, on haastattelussa pyritty jättämään tilaa keskustelulle ja sitä kautta esille tuleville jatkokysymyksille. Haastateltavina olivat yhdistyksen toiminnanjohtaja ja taloussihteerit. Tarkoituksena oli tutustua yhdistykseen paremmin sekä samalla selvittää millaisia valmiuksia yhdistyksellä on harjoittaa arvonlisäverovelvollista toimintaa. Kartoitusta on lähdetty tekemään erityisesti ajatellen yleishyödyllisessä muodossa tapahtuvaa elinkeinotoimintaa ja mahdollisuuksia harjoittaa tällaista toimintaa, jos yhdistyksellä ei vastaväa toimintaa tällä hetkellä ole.

Tutkimusmuodossa on hyödynnetty tapaustutkimuksen menetelmiä. Tapaustutkimuksen aineisto on kerätty yhdistyksen henkilökunnasta rajattuun osaan kohdistetun haastattelun avulla. Haastattelun jälkeen kerätty aineistoa on lähdetty analysoimaan. Tutkimustulosten tulosten pohjalta ei ole mahdollista luoda yleistäviä johtopäätöksiä. (Räsänen, Anttila & Melin 2005, 75, 87.) Yhdistyksen kannalta tämä ei välttämättä ole tarpeellista, mutta tulosten soveltaminen toisiin yhdistyksiin ei kaikissa tapauksissa ole mahdollista.

1.3 Toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyön tutkimusosiossa tutustutaan yleishyödylliseen yhdistykseen, johon kuuluu yli 1300 jäsentä. Yhdistys on rekisteröity Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin. Yhdistys harjoittaa terveyttä edistävää ja sairauksia ennaltaehkäisevää yleishyödyllistä toimintaa. Tärkeimpiä yleishyödyllisiä toimintamuotoja ovat tiedon jakaminen, vaikuttaminen ja vertaistuki. Yhdistyksellä on tällä hetkellä neljä tytäryhtiötä, joista kaikki ovat osakeyhtiöitä. Seuraavassa kuviossa on esitetty yhdistys ry:n konsernirakenne vuonna 2014:

Kuvio 1. Yhdistyksen konsernirakenne vuonna 2014.

Yhdistyksen konsernirakenne on muuttunut vuoden 2013 aikana, jolloin yhdistys luopui yhdestä tytäryhtiöstään. Samana vuonna yhdistys osti yhden osakeyhtiön koko osakekannan, joka on mukana vuoden 2014 konsernirakenteessa. Vuonna 2013 yhdistyksellä oli mahdollisuus saada kahdesta tytäryhtiöstään osinkotuottoja. Yhdistyksen tuottoja ja kuluja on tarkemmin käsitelty opinnäytetyön neljännessä luvussa, jossa tutustutaan tarkemmin yhdistyksen toimintaan sekä verotukseen. Neljäs luku on jätetty julkaisematta siinä käsiteltyjen yhdistyksen toimintaan ja taloushallintoon liittyvien yksityiskohtien vuoksi.

2 YHDISTYKSISTÄ

Tässä luvussa tutustutaan yhdistyksen eri muotoihin. Tärkeiksi aiheiksi nousevat rekisteröity ja rekisteröimätön yhdistys, yhdistyksen aatteellisuus ja yleishyödyllisyys. Keskittyminen on suunnattu ajatellen kohdeyhdistystä. Luvun lopussa on teoreettista tietoa myös yhdistyksen hallinnosta. Teoriaosuudessa on pyritty antamaan mahdollisimman kattava kuva yhdistyksestä sekä pintapuolisesti tutustua yhdistyksen hallinnolliseen toimintaan. Hallinnon osalta käsittelyyn on otettu päätöksenteko yhdistyksessä sekä kokousmenettely.

2.1 Yhdistys

Yhdistyslain mukaan yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten (YhdL 1.1, 1 §). Suomalaisessa yhteiskunnassa yhdistymisvapautta on hyödynnetty aktiivisesti. Yhdistystoiminnalla on suuri merkitys niin poliittisessa, kulttuurillisessa, sosiaalisessa sekä urheilu- ja harrastustoiminnassa. Yhdistystoiminnan merkitys on keskeinen ja onkin arvioitu, että suurin osa rekisteröidyistä yhdistyksistä harjoittaa tärkeää yhteiskunnallista toimintaa. (Perälä & Perälä 2006, 13.)

Yhdistymisvapaus on perustuslain lisäksi turvattu Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksessa, minkä 11:sta artiklan ensimmäisen kohdan mukaan: ”Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen, mikä käsittää myös oikeuden perustaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa turvaamiseksi” (Ulkoasiainministeriön ilmoitus Euroopan ihmisoikeussopimuksesta 63/1999 art. 11, 1). Suomessa yhdistymisvapautta säädellään yhdistyslaissa (YhdL 26.5.1989/503). Yhdistymisvapauteen kuuluu muun muassa yhdistyksen sisäisen toimintavapaus eli yhdistysautonomia, minkä mukaan yhdistyksellä on oikeus laatia omat sääntönsä yhdistyslain mukaisesti sekä käyttää päätösvaltaa yhdistyksen asioissa. (Perälä & Perälä 2006, 17.)

Yhdistymisoikeutta on hyödynnetty Suomessa laajasti. Yhdistysten jäsenmäärät voivat vaihdella muutamasta henkilöstä jopa satoihin tuhansiin toiminnan luonteesta riippuen. Yhdistyksen jäsenenä voi olla joko luonnollisia henkilöitä ja toisia yhdistyksiä. Yhteistä kaikille yhdistyksille on yhdistyslaissa määritelty aatteellinen tarkoitus. Yhdistysten vaihtelevat koot sekä niiden toiminnan monimuotoisuus luovat hyvin kirjavan yhdistysten kentän. (Perälä & Perälä 2006, 17-18.)

Yhdistyksen erottaa siviilioikeudellisesti muista yhteisöistä sen avoimuus: yhdistykseen liittymistä ei rajoiteta samoin kuin osakeyhtiössä omistajaksi tuleminen. Omistajanvaihdos osakeyhtiössä toteutetaan osakekaupan avulla, mistä mahdollisesti syntyvä luovutusvoitto on tuloverolain 45 § mukaan veronalaista pääomatuloa. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena ei myöskään ole saavuttaa omistajiensa päämäärää, vaikka jäsenten päämäärät

ohjaavatkin yhdistyksen toimintaa. (Perälä & Perälä 2006, 20.; Määttä & Salminen 2013)

2.1.1 Rekisteröity ja rekisteröimätön yhdistys

Yhdistysmuotoista toimintaa on mahdollista harjoittaa niin rekisteröidyn kuin rekisteröimättömänkin yhdistyksen muodossa. Vastuukysymysten kannalta rekisteröity yhdistys on selkeämpi, sillä rekisteröimättömän yhdistyksen toiminnasta aiheutuvista velvoitteista ovat vastuussa niistä päättäneet joko henkilökohtaisesti tai yhteisvastuullisesti. Vastuu sisältää myös verotukseen liittyvät velvoitteet. Esimerkiksi vahingonkorvausvaatimus voidaan tapauksesta riippuen osoittaa yhdelle päätöksenteosta vastuussa olevalle henkilölle tai vaihtoehtoisesti kaikille päätöksentekoon osallistuneille yhteisvastuullisesti. Jos vaatimus kohdistuu vain yhteen päätöksenteosta vastuussa olevaan, voi hän vaatia päätöksenteossa mukana olleilta korvausta. Esimerkiksi kolmen henkilön päätöksenteossa jokainen on vastuussa kolmasosasta. (Vierros, Pöyhönen & Kallio 2010, 26-27.)

Rekisteröimättömille yhdistyksille ei ole omia tilastoja, minkä vuoksi niiden kokonaismäärän arviointi on hankalaa. Rekisteröimättömien yhdistysten perustamisesta eikä lakkauttamisesta ole saatavilla tarpeeksi tietoa tarkan lukumäärän arvioimiseksi. Vastuukysymysten vuoksi suurin osa Suomalaisista yhdistyksistä on rekisteröitynyt patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin. Rekisteröimättömien yhdistysten vastuista sekä yhdistyksen puolesta toimimisesta säädetään Yhdistyslain 10. luvussa. (Halila & Tarasti 2006, 25.)

Rekisteröimätön yhdistys ei ole oikeuskelpoinen, minkä vuoksi se ei voi hankkia nimiinsä omaisuutta. Yhdistyksen nimissä tehdyistä sitoumuksista vastaavat niihin osallistuneet henkilökohtaisesti. Rekisteröimättömien yhdistysten toiminta on kuitenkin usein vähäistä. Joissain tapauksissa rekisteröimätön yhdistys saattaa myös olla osa suurempaa rekisteröidyn yhdistyksen organisaatiota. (Perälä & Perälä 2006, 21.)

Rekisteröity yhdistys voi vastaavasti hankkia itselleen omaisuutta, tehdä nimissään sitoumuksia ja sen jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhdistyksen velvoitteista (YhdL 6 §). Yhdistys rekisteröidään Patentti- ja rekisterihallituksen alaiseen yhdistysrekisteriin, minkä jälkeen yhdistys saa lisätä nimensä perään lyhenteen ”ry” sanoista ”rekisteröity yhdistys”. Jos yhdistyksellä on myös ruotsinkielinen nimi, vastaava ruotsinkielinen lyhenne on ”rf” sanoista ”registrerad förening”. (YhdL 50.1 §.)

Rekisteröidyistä yhdistyksistä on lukumäärätiedot yhdistysrekisterissä. Tästä huolimatta rekisteröityjen yhdistysten lukumäärä ei ole täysin tarkka, sillä tilastojen pitämisperusteet ovat vaihdelleet vuosien varrella. Syyt tilastollisiin eroihin ovat syntyneet esimerkiksi siitä, että lakkautetut yhdistykset eivät enää nykyään sisälly rekisteriin ja purkautuneet yhdistykset on myös poistettu. Myös nimensä muuttaneet yhdistykset on aiemmin kirjattu yhdistysrekisteriin uudella järjestysnumerolla, minkä johdosta sama yhdistys esiintyy yhdistysrekisterissä useampaan kertaan. Nykyään nimen muuttamisen johdosta yhdistystä ei merkitä uudelle järjestysnumerolle.

Eroista huolimatta yhdistysrekisteriin merkattujen yhdistysten yhteismäärä antaa suhteellisen tarkan kuvan yhdistysten lukumäärän suuruusluokasta. (Halila & Tarasti 2006, 25.)

Rekisteröidyille yhdistyksille voi olla monia ryhmittelyperusteita, mutta mahdollisesti eniten tietoa saadaan niiden ryhmittelystä toimialoittain. Eri toimialoilla toimivia yhdistyksiä ovat esimerkiksi puoluepoliittiset yhdistykset, ammatti- ja elinkinoyhdistykset, sosiaalialan yhdistykset, kulttuurialan yhdistykset sekä liikunta- ja harrastustoimintaan keskittyvät yhdistykset. Yhdistyksen yhteiskunnallisten tehtävien on katsottu jakautuvan neljään eri alueeseen, joita ovat poliittiseen ja hallinnolliseen päätöksentekoon vaikuttaminen, ryhmäetujen ajaminen, palvelujen tuottaminen sekä vapaa-ajanviettomahdollisuuksien tarjoaminen. (Halila & Tarasti 2006, 28.)

Yhdistysrekisterin yhdistyksiä ei ole ennen vuotta 2001 jaoteltu lainkaan. Vuonna 2001 yhdistysrekisterin jaottelussa otettiin käyttöön Jyväskylän yliopiston kanssa kehitelty luokittelu, jonka tarkoituksena on palvella niin tutkijoita kuin tietopalvelujakin. Samalla pystytään seuraamaan yhdistystoiminnan muutoksia huomattavasti paremmin kuin aiemmin. Yhdistysten toimialajakaumalla pystytään muun muassa määrittämään, minkä verran yhdistyksiä toimii kullakin toimialalla. (Halila & Tarasti 2006, 29-30.)

2.1.2 Yhdistyksen aatteellisuus

Kuten jo aiemmin on kerrottu, yhdistyksen perustamisen ehtona on yhdistyslaissa asetettu aatteellinen tarkoitus (YhdL 1.1, 1 §). Lainsäädännössä aatteellista tarkoitusta ei kuitenkaan ole määritelty, mutta sen ajatellaan usein tarkoittavan muuta kuin taloudelliseen etuun tähtäävää toimintaa. Yhdistyslakia valmistellut yhdistyskomitean mietintöjen pohjalta aatteellisuuden ehdon säätämisen tarkoituksena oli sisällyttää lain soveltamisalaan kaikki vuoden 1919 yhdistyslain piiriin kuuluneet yhdistykset. Yhdistystoimintaa voi olla hyvinkin moninaista, minkä johdosta lakitekstiin ei ole kirjattu esimerkinomaista luetteloa sallituista yhdistysmuodoista. (Muukkonen 2008, 82.)

Vaikka aatteellisuutta ei ole laissa säädettykään, ymmärretään se usein laajasti. Aatteellisuudella voidaan tarkoittaa jonkin määritellyn ryhmän etujen valvomista, aatesuunnan edistämistä, erilaisten jäsenpalvelujen tuottamista, yhdessäolomahdollisuuksien tarjoamista sekä hyväntekeväisyyttä. Aatteellinen yhdistys on aatteellisuutensa lisäksi usein myös yleishyödyllinen, mutta siihen palaamme myöhemmin. Tärkeintä aatteellisuuden kannalta on, ettei toiminnan perustarkoituksena ole taloudellisen edun tavoittelu tai muilta osin pääasiallinen taloudellinen toiminta. (Perälä, Juutinen, Lilja, Lindgren, Reinikainen & Steiner 2008, 14.)

Aatteellisen toiminnan tulee yhdistyslain 1 §:n mukaan olla yhteisesti toteutettua. Näin ollen yhdistystoiminnan on oltava pohjimmiltaan useamman henkilön toteuttamaa yhteistoimintaa. Yhdistyslain 10 § käsittelee yhdistyksen jäseniä, mutta ei kuitenkaan oteta kantaa siihen, mikä on yhdistyksen pienin mahdollinen jäsenmäärä. Tämän pohjalta voidaan ajatella

yhdistyksen kykenevän toimimaan myös pienemmällä jäsenmäärällä. On kuitenkin huomioitava toteutuuko yhteistoiminta pienen jäsenmäärän yhdistyksissä. (Muukkonen 2008, 84.)

2.1.3 Yleishyödyllinen yhdistys

Yhdistyksen yleishyödyllisyys voidaan arvioida seuraavien kriteerien perusteella: yhdistyksen tulee toimia yksinomaan yleiseksi hyväksi, yhdistyksen toiminta ei saa kohdistua vain rajattuun henkilöpiiriin eikä yhdistys saa tuottaa toimintaan osallistuneille taloudellista etua kohtuullista palkkaa lukuun ottamatta. Yleishyödyllinen yhdistys toimii näin ollen poikkeuksetta yleiseksi hyväksi. (Milloin yhdistys tai säätiö on yleishyödyllinen? 2011.)

Rajattuun henkilöpiiriin vaatimus ei tarkoita, että yhdistyksen toimintapiiriin pitäisi olla rajoittamaton tai hyvin laaja, jotta yhdistys voisi olla yleishyödyllinen. Sääntö on suunnattu yhdistyksille, joiden jäsenmäärät ovat jo valmiiksi pienet eikä yhdistykseen olla halukkaita ottamaan uusia jäseniä. Sama koskee tilanteita, joissa yhdistyksen toiminta on kohdistettu ainoastaan pieneen suljettuun piiriin ja mikä voidaan näin ollen katsoa yleishyödyllisyyden täyttämättömäksi toiminnaksi. (Milloin yhdistys tai säätiö on yleishyödyllinen? 2011.)

Taloudellisen edun tavoittelun katsotaan olevan yleishyödyllisen yhdistyksen kriteerien vastaista, jos sen tarkoituksena on yhdistyksen jäsenten kustannusten pienentäminen. Jäsenten on kuitenkin mahdollista saada etuja, jotka liittyvät läheisesti yhdistyksen toimintaan tai jotka ovat suuruudeltaan tavanomaisia tai kohtuullisia. Jäsenedut voivat olla esimerkiksi jäsenille suunnattuja palveluja tai alennuksia. (Milloin yhdistys tai säätiö on yleishyödyllinen? 2011.)

Yleishyödyllisen yhdistyksen on mahdollista harjoittaa pienimuotoista elinkeinotoimintaa ilman, että sen toiminta muuttuisi yleishyödyllisestä taloudelliseksi. Verohallinnon syventävissä vero-ohjeissa kokonaan ja osittain verovapaille yhteisöille otsikon ”Elinkeinotoiminnan tai muun kuin yleishyödyllisen toiminnan harjoittamisen vaikutus yleishyödyllisyyteen” - alla on annettu esimerkki 1 vastaavasta tilanteesta, mikä kuuluu seuraavasti:

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää liikunnan harrastamista. Yhdistyksellä on laajaa ja avointa junioreiden ja aikuisten harrastusurheilutoimintaa. Toimintaa rahoitetaan pääasiassa jäsenmaksuin sekä tuloverolain 23.3 §:ssä mainituista tapahtumista, kuten urheilukilpailuista ja myyjäisistä saatavilla tuloilla. Urheiluseuralla on lisäksi pieni kioskikaupungin torilla. Kioskitoiminnan tuotot ovat vähäiset suhteessa urheiluseuran muusta toiminnasta saamiin tuottoihin. Kioskitoiminnan harjoittaminen ei liity urheiluseuran varsinaiseen yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen, mutta koska kioskitoiminta on suhteessa vähäistä verrattuna varsinaiseen yleishyödylliseen toimintaan, pidetään urheiluseuraa yleis-

hyödyllisenä yhteisönä. Kioskitoimintaa pidetään yhdistyksen veronalaisena elinkeinotoimintana.

(Esimerkkitilanteita yhdistysten ja säätiöiden verotuksesta. 2011.)

Yleishyödyllinen toiminta on näin ollen edelleen yhdistyksen pääasiallinen toiminta sivutoimisesta elinkeinotoiminnasta huolimatta. Yhdistys on tästä huolimatta verovelvollinen saamastaan elinkeinotulosta sen vuoksi, ettei se suoraan ole liitoksissa yhdistyksen varsinaiseen yleishyödylliseen toimintaan. (Esimerkkitilanteita yhdistysten ja säätiöiden verotuksesta. 2011.)

Joissain tapauksissa yhdistyksen on myös mahdollista harjoittaa laajamittaisempaa elinkeinotoimintaa sen vaarantamatta yleishyödyllisyyttä. Esimerkkinä voimme ottaa verohallinnon kokonaan ja osittain yleishyödyllisille yhteisöille suunnattujen vero-ohjeiden otsikon ”Elinkeinotoiminnan tai muun kuin yleishyödyllisen toiminnan harjoittamisen vaikutus yleishyödyllisyyteen” - alta esimerkin numero viisi, mikä kuuluu seuraavasti:

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää golfin harrastamista. Yhdistyksen jäsenyys on kaikille avoin. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys järjestää harjoituksia, koulutusta, kilpailuja sekä luentotilaisuuksia. Yhdistyksellä on sekä juniori-, harrastus- että kilpailutoimintaa. Yhdistys ylläpitää myös golfkenttää ja kerää kentän käyttöön sekä pelaamiseen liittyviä maksuja jäseniltään sekä muilta kenttää käyttäviltä. Golfkenttätöiminta muodostaa huomattavan osan yhdistyksen toiminnasta tavanomaisen yleishyödyllisen urheiluseuratoiminnan ollessa vähäisempää. Yhdistyksen harjoittamaa golfkenttä- ja pelitoimintaa pidetään yhdistyksen veronalaisena elinkeinotoimintana. Koska harjoitettu laajamittainen elinkeinotoiminta kuitenkin liittyy läheisesti yhdistyksen yleishyödyllisenä pidettävän tarkoituksen toteuttamiseen, ja yhdistyksellä on myös varsinaista yleishyödyllistä urheiluseuratoimintaa, voidaan yhdistystä pitää yleishyödyllisenä laajasta elinkeinotoiminnan harjoittamisesta huolimatta. (Esimerkkitilanteita yhdistysten ja säätiöiden verotuksesta. 2011.)

Tässä tapauksessa elinkeinotoiminta on varsinaiseen yleishyödylliseen toimintaan nähden suurempaa, mutta koska se on sidoksissa yhdistyksen yleishyödylliseen toimintaan, pysyy yhdistys edelleen yleishyödyllisenä. (Esimerkkitilanteita yhdistysten ja säätiöiden verotuksesta. 2011.)

2.1.4 Taloudellinen yhdistys

Yhdistyslakia ei sovelleta taloudellisiin yhdistyksiin (YhdL 2.1 §). Aatteellisen ja taloudellisen yhdistysten tarkoitusten eroavaisuuden vuoksi ei ole katsottu tarvetta säädellä niiden toimintaa samassa laissa. Taloudellisia yhdistyksiä koskevaa yleislakia ei Suomessa ole. Rajanveto aatteellisen ja taloudellisen yhdistyksen välillä ei aina ole helppoa, mutta tätä voidaan

helpottaa perehtymällä erilaisten taloudellisten yhdistysten tyypeihin. (Halila & Tarasti 2011, 74-75.)

Taloudellisten yhdistyksen tyyppejä ovat Suomessa osuuskunnat sekä lailla säännelty tai säätelemättömät taloudellisten yhdistykset. Osuuskuntien toimintaa säädellään osuuskuntalaissa. Osuuskunta ei ole tarkoitukseltaan aatteellinen, mutta osuuskunta voi lähtökohdiltaan olla aatteellinen. Tästä huolimatta osuuskuntien toiminta on usein taloudellista eikä niihin sen vuoksi voida soveltaa yhdistyslakia. (Halila & Tarasti 2011, 76.)

Yhdistys voidaan järjestää lainsäädäntötoimin erityistä tarkoitusta varten, mutta yhdistyslakia ei voida soveltaa tämänkaltaisiin yhdistyksiin. Lainsäädäntötoimin perustetaan yhdistyksiä julkisten tehtävien hoitoa varten ja niitä voidaan kutsua välillisen valtionhallinnon orgaaneiksi (Halila & Tarasti 2011, 89). Suurin osa lainsäädäntötoimin järjestetyistä yhdistyksistä ovat luonteeltaan taloudellisia. Vaikka lainsäädäntötoimin järjestetty yhdistys olisi aatteellinen, ei siihen voida soveltaa yhdistyslakia. (Halila & Tarasti 2011, 77.)

Kaupparekisteriin on aikoinaan ollut mahdollista merkitä taloudellisia yhdistyksiä, jotka ovat lailla säätelemättömiä. Kaupparekisteriin merkitseminen on osaltaan merkinnyt yhdistyksen muuttumista oikeuskelpoiseksi, minkä vuoksi 1960-luvun jälkeen kaupparekisteriin ei ole rekisteröity lailla säätelemättömiä taloudellisia yhdistyksiä. Lailla säätelemättömän taloudellisen yhdistyksen ei ole mahdollista saavuttaa oikeuskelpoisuutta eivätkä ne voi harjoittaa liiketoimintaa ilman oikeus- ja oikeustoimikelpoisuutta. (Halila & Tarasti 2006 77-78.)

Lailla säätelemätön taloudellinen yhdistys muistuttaa usein osuuskuntaa, minkä vuoksi joidenkin yhdistysten kohdalla on katsottu järkeväksi niiden muuttaminen osuuskunniksi. Lailla säätelemättömän yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on kuitenkin voiton hankkiminen yhdistyksen jäsenille, mikä on suurimpana erona verrattaessa osuuskunnan toimintaan, mikä perustuu keskinäiseen apuun. (Halila & Tarasti 2006, 78.)

Yhdistyksen on mahdollista harjoittaa taloudellista toimintaa, joka on määritelty sen säännöissä. Sääntömääräykset ovat välttämättömiä yhdistyksen perustamisvaiheessa, sillä silloin arvioidaan voiko yhdistystä pitää aatteellisena. Säännöt ohjaavat myös yhdistyksen toimintaa ja antavat tietoa päättäväisille käyttäjille siitä, missä rajoissa taloudellisen toiminnan harjoittaminen on mahdollista. Yhdistyksen taloudellisesta toiminnasta säädetään Yhdistyslain 5 §. (Halila & Tarasti 2006, 99.)

Yhdistyksen säännöissä ei ole pakko määritellä sellaista taloudellista toimintaa, mikä on suoraan kytkettynä yhdistyksen säännöissä määriteltyyn tarkoitukseen. Tämän vuoksi yhdistyksen ei tarvitse määritellä säännöissään kaikkia mahdollisia liiketoiminnan muotoja siltä varalta, että niitä myöhemmin halutaan harjoittaa. Tästä huolimatta yhdistyksen on halutesaan mahdollista määritellä säännöissään liiketoiminnan muodot tarkasti. (Halila & Tarasti 2006, 99-100.)

Jos yhdistys toimii vastoin sen sääntöjen määrittelemää tarkoitusta tai lakia, voidaan se määrätä lakkautettavaksi. Esimerkiksi yhdistys, jonka toiminta on muuttunut aatteellisesta taloudelliseksi, voidaan määrätä lakkautettavaksi. Lakkauttamispäätöksessä otetaan kuitenkin huomioon sääntöjen lisäksi yhdistyksen tosiasiallinen toiminta. (Halila & Tarasti 2006, 79-80.)

2.2 Yhdistyksen hallinto

Yhdistyksen hallintoa hoitaa hallitus, joka on yhdistyksen ainoa lakisääteinen toimielin. Hallituksen on huolehdittava yhdistyksen kirjanpidon lainmukaisuudesta sekä varainhoidon luotettavasta järjestämisestä. Myös käytännön yhdistystoiminnan järjestäminen on hallituksen vastuulla ja hallitus toimii myös yhdistyksen edustajana. Yhdistyksen toimivalta syntyy lain, sääntöjen sekä päätösten pohjalta, eikä yhdistyksen hallituksella ole näin ollen yleistä toimivaltaa kuten esimerkiksi osakeyhtiön hallituksella. (Vierros ym. 2010, 28-29.)

Yhdistyksen hallituksen jäsenmäärä on oltava vähintään kolme henkilöä, mutta määriteltyä ylärajaa ei ole. Jäsenmäärän yhdistyskohtaisen rajoituksen tulee käydä ilmi yhdistyksen säännöistä. Kokousmenettely saattaa hankaloitua, jos yhdistyksen hallituksen jäsenmäärä on suuri. Kuitenkin suurissa yhdistyksissä myös yhdistyksen hallituksen jäsenmäärä on usein suurempi. Hallituksen jäsenillä on oikeus ottaa kokoukseen tueksi muita toimihenkilöitä, jotka eivät ole hallituksen päätösvaltaisia jäseniä, mikä osaltaan kasvattaa kokouksien jäsenmäärää. (Vierros, Pöyhönen & Kallio 2013, 30.)

Hallituksen jäsenillä on joko aktiivinen tai passiivinen edustamisoikeus. Aktiivisella edustamisoikeudella tarkoitetaan tässä yhteydessä oikeutta tehdä yhdistyksen nimissä oikeustoimia. Jos jäsenelle, jolla on passiivisen edustamisoikeus, annetaan tiedoksianto, käsitellään sitä kuin se olisi annettu koko yhdistykselle. Poikkeuksena on yhdistyksen puheenjohtaja, jonka edustamisoikeudesta säädetään yhdistyslain 36 § ensimmäisessä momentissa seuraavasti: ”Hallituksen puheenjohtajalla on oikeus kirjoittaa yhdistyksen nimi, jollei tätä oikeutta ole rajoitettu jäljempänä 3 momentissa tarkoitetuin tavoin.” (YhdL 36.1 §). (Perälä ym. 2008, 73-74.)

Yhdistyslain 36 § kolmannen momentin mukaan hallituksen puheenjohtajan kirjoitusoikeutta on mahdollista rajoittaa säännöissä niin, että kahdella tai useammalla henkilöllä on vain yhdessä nimenkirjoitusoikeus. Muita rajoittavia sääntöjä ei saa merkitä yhdistysrekisteriin. Samassa momentissa säädetään, ettei puheenjohtajana toimiva saa olla konkurssissa. Konkursissa oleva ei saa toimia yhdistyksen edustajana tai olla sen nimenkirjoitusoikeudellinen. (YhdL 36.3 §.)

Hallituksen jäsenistä yhden tulee toimia puheenjohtajana. Puheenjohtaja ei saa olla konkurssissa, kuten jo edellä on kerrottu, ja hänen tulee olla vähintään 18 vuotta täyttänyt. Puheenjohtajan asuinpaikan tulee yhdistyslain 35 § kolmannen momentin mukaan olla Suomessa. Puheenjohtajan tulee myös täyttää vähintään hallitusten jäsenten kelpoisuusvaatimukset, sillä

kuten jo edellä mainittiin, puheenjohtajaksi on valittava joku yhdistyksen hallituksen varsinaisista jäsenistä. Poikkeuslupaa yhdistyslain asettamiin ehtoihin on mahdollista hakea ainoastaan kotipaikkaa koskevan kelpoisuusvaatimuksen osalta. Poikkeuslupa haetaan Patentti- ja rekisterihallitukselta. (Vierros ym. 2013, 31; Perälä ym. 2008. 73-74.)

Yhdistyksen säännöistä riippuen hallitukseen on mahdollista valita yksi tai useampi varahenkilö. Varahenkilöt voivat olla joko henkilökohtaisia, missä tapauksessa jokaisella hallituksen jäsenellä tulee olla oma varajäsen, tai yleisvarajäseniä, missä varajäseniä on vähemmän kuin varsinaisia jäseniä. Varajäsen osallistuu varsinaisen jäsenen puolesta kulloinkin järjestettyyn tilaisuuteen siinä tapauksessa, että yhdistyksen varsinainen jäsen on estynyt. Esteellisyyden voi varsinainen jäsen todeta omatoimisesti tai se voidaan todeta kutsujan toimesta tapauksissa, missä varsinaista jäsentä ei pystytä tavoittamaan. (Vierros ym. 2013, 31; ks. myös Perälä ym. 2008, 76.)

2.2.1 Yhdistyksen kokous

Yhdistyksen kokouksien pitämisestä määritellään yhdistyksen säännöissä. Velvollisuudesta määrittää kokousajankohdat yhdistyksen säännöissä säädetään Yhdistyslain 8 § kahdeksannessa kohdassa. Yhdistyksen kokouksia ovat esimerkiksi vuosikokous ja valtuuston kokous. Lisäksi yhdistyksellä on keväisin kevätkokous ja syksyisin syyskokous. Yhdistyksen hallituksen on tämän lisäksi mahdollista todeta kokouksen pitäminen tarpeelliseksi. Kokous voidaan kutsua koolle myös, jos yhdistyslain 20 § määrätty kymmenesosa tai yhdistyksen säännöistä riippuen enemmän tai vähemmän kuin kymmenesosa äänioikeutetuista sitä kirjallisesti vaatii. (Paasolainen 2012. 20.)

Yhdistyksen kokouksissa käsiteltävät asiat valmistelee hallitus. Kokouksissa käsitellään säännöissä määriteltyjä asioita, mutta lisäksi edellä mainitusti hallituksen tai yhdistyksen jäsenien esittämiä asioita. Olenaisena osana käsiteltävän asian valmistelussa on päätäntä- ja toimivallan tarkistus, missä määritellään kuuluuko päätöksen teko yhdistyksen vai valtuuston kokoukselle. Varsinaisen kokouksen sujumisen varmistamiseksi on etukäteen suositeltavaa valita kokouksen toimihenkilöt kuten puheenjohtaja, sihteeri ja pöytäkirjantarkastaja. Roolien ollessa selvät kokous etenee sujuvammin ilman, että rutiiniasioihin kulutetaan liikaa aikaa. (Paasolainen 2012, 20-21.)

Yhteisiin päätöksiin vaikuttamisen tasapuolisuuden takaamiseksi kokousta varten lähetetyssä kokouskutsussa tulisi esitellä kokouksessa käsiteltävät asiat. Yhdistyksen säännöissä voidaan myös määrätä, että kokouskutsun tulee sisältää kaikki kokouksessa käsiteltävät asiat. Yhdistyslaissa kokouskutsun sisällöstä määritellään siltä osin, ettei sen 23 § mainituista merkittävistä asioista tai tärkeydeltään niihin verrattavissa olevista asioista saa yhdistyksen kokouksessa tehdä päätöstä, jos niistä ei ole ollut mainintaa kokouskutsussa. Lisäksi kutsun tulee yhdistyslain 24 § ensimmäisen momentin toisen kohdan mukaan sisältää tiedot kokouksen ajankohdasta ja paikasta. (Paasolainen 2006, 16.)

2.2.2 Päätöksentekomenettely

Ylin päätösvalta on yhdistyksen kokouksella. Päätöksentekokäytäntö voi vaihdella, mutta useimmissa tapauksissa käytetään kaskiportaista järjestelmää. Tällöin hallitus valmistelee kokouksessa käsiteltävät asiat ja päätöksen tekee joko valtuutettujen tai yhdistyksen kokous. Kolminkertaisessa järjestelmässä hallituksen valmistelun lisäksi valtuutettujen kokous lausuu ennen yhdistyksen kokouksen päätöstä. Päätöksenteko määritellään yhdistyksen säännöissä. Jos yhdistyksen jäsenistö koostuu toisista yhdistyksistä tai yhdistyksistä ja jäsenistä, voidaan säännöissä määrätä liittoäänestyksestä. Säännöissä tulee tarkasti määritellä, missä asioissa liittoäänestystä voidaan käyttää päätöksentekomenetelmänä. Yhdistyslain 23 § ensimmäisessä momentissa on kuitenkin säädetty asiat, mitkä on käsiteltävä valtuutettujen tai yhdistyksen kokouksessa. Näihin kuuluvat esimerkiksi sääntömuutokset. (Vierros ym. 2013, 31-32.)

Yhdistyslaissa 17 §:n 2 momentin mukaan yhdistyksen kokouksiin on mahdollista osallistua myös postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla, jos yhdistyksen säännöissä näin määrätään. Osallistuminen voi tapahtua ennen kokousta tai sen aikana. Poikkeuksena puoluepoliittiset yhdistykset, joissa päätöksenteon edellytyksenä on osallistuminen kokouksen aikana. Yhdistyksellä on myös vapaus määrätä säännöissään milloin ja millaisia etäosallistumisen keinoja käytetään. Etäosallistumisella voidaan mahdollistaa osallistuminen päätöksentekoon riippumatta jäsenen mahdollisuuksista saapua paikalle. (Vierros ym. 2013, 32.)

Päätöksentekotilanteet voivat muuttua kokouksen aikana jäsenten aloiteoikeuden vuoksi, mikä voi joissain tapauksissa hankaloittaa ennakko-osallistumista. Ennakko-osallistuminen soveltuukin parhaiten päätöksentekoon, missä valintavaihtoehdot ovat suurimmilta osin etukäteen päätettyjä. Tarvittaessa säännöissä voidaan määrätä, että ainoastaan reaaliaikainen etäosallistuminen kokouksiin on mahdollista. Jos kokoukseen on mahdollista osallistua postitse tai tietoliikenneyhteyden välityksellä, tulee se mainita kokouskutsussa. Jos etäosallistuminen rajoittaa puheoikeutta kokouksessa, tulee siitäkin olla maininta kokouskutsussa. (Vierros ym. 2013, 33.)

3 YHDISTYSTEN VEROTUKSESTA

Arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle arvonlisäverolain 1 § mukaan liike-toiminnan muodossa tapahtuvasta tavarán ja palvelun myynnistä, tavarán maahantuonnista, arvonlisäverolain 26 a §:ssä tarkoitettusta tavarán yhteisö-hankinnasta sekä 72 l §:ssä tarkoitettusta tavarán siirrosta varastointimenet- telystä sen mukaan, miten arvonlisäverolaissa määrätään. Liiketoimintaa ei tarkemmin määritellä arvonlisäverolaissa, mutta se on KHO:n oikeus- käytännöissä katsottu tarkoittavan taloudellista toimintaa (Kallio, Nielsen, Ojala, Saukko & Säaskilahti 2008, 20).

Yhdistys voi olla samanaikaisesti arvonlisäverovelvollinen sekä tulovero- velvollinen. On myös mahdollista, että yhdistys on arvonlisäverovelvolli- nen, mutta ei tuloverovelvollinen, ja päinvastoin. Yleishyödyllistä toimin- taá harjoittavien yhdistysten kohdalla erot tuloverotuksen ja arvonlisävero- tuksen välillä voivat olla luonteeltaan hyvinkin moninaisia. Pääasiallisesti syyt eroihin johtuvat lähtökohtaisista eroista: tuloverotuksessa käsitellään tulojen verotusta kun taas arvonlisäverotuksessa keskitytään kulutuksen verottamiseen. (Vierros ym. 2013, 213.)

Verolajien lähtökohtainen eroavaisuus vaikuttaa niin säännöksiin kuin tuomioistuinten ratkaisuihinkin. Yhdenmukaisten oikeus- ja tulkintaperi- aatteiden avulla sekä lainsäädännön käsitteitä yhdistämällä on tähdätty erojen lieventämiseen. Tällä yhdenmukaistamisella on jo saavutettu onnis- tumisia, mutta aukoton yhdenmukaistaminen ei ole tällä hetkellä mahdol- lista verovelvollisuuden tai vähennysoikeuskysymysten kohdalla. (Vierros ym. 2013, 213.)

3.1 Yhdistyksen arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisävero on kulutukseen kohdistuva yhdenkertainen vero. Verolli- seen toimintaan liittyviin ostoihin sisältyvä arvonlisävero voidaan vähen- tää ja vastaavasti kulutukseen sekä siihen liittyvän verottoman toiminnan kustannuksiin vähennysoikeutta ei ole. Yhdistyksen näkökulmasta on tär- keää kiinnittää huomiota erityisesti ostovähennyksen kautta saavutettavaan hyötyyn. Arvonlisäveron osuus tavarán tai palvelun hinnasta on usein noin viidesosa, minkä vähennyksen avulla voidaan saavuttaa taloudellisia etuja. (Vierros ym. 2013, 213.)

Vähennysoikeus ei koske tuotteita tai palveluja, joita ei ole hankittu liike- toiminnan harjoittamista varten. Henkilökunnalle ilman vastiketta luovu- tettavat hyödykkeet eivät suoranaisesti liity liiketoiminnan harjoittami- seen, minkä vuoksi niiden osalta ei saa tehdä vähennystä. Epäselvien tilan- teiden välttämiseksi arvonlisäverolakiin on säädetty vähennyskieltoon tiet- tyjä henkilökunnan yksityiskäyttöön rinnastettavia hankintoja. Arvon- lisäverolain 114 § mukaan näihin hankintoihin luetaan esimerkiksi henki- lökunnan tai verovelvollisen asuntona, lastentarhana, harrastustilana tai vapaa-ajanviettopaikkana käytetty kiinteistö. Sama koskee oheiseen kiin-

teistään ja sen käyttöön liittyviä tavaroita ja palveluja (ALV 114.1, 1 §). (Linnakangas & Juanto 2008, 184-185.)

Yhdistyksen harjoittamasta toiminnasta riippuen hakeutuminen arvonlisäverovelvolliseksi voi olla joissain tapauksissa järkevää. Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutumisen jälkeen yhdistyksellä on myös ilmoituksella mahdollisuus lopettaa arvonlisäverovelvollisuus. Toinen vaihtoehtoinen ratkaisu on perustaa elinkeinotoimintaa varten osakeyhtiö. Yhdistys voi näin ollen hoitaa aatteellista toimintaansa, kun osakeyhtiössä huolehditaan liiketoimintaan sisältyvästä arvonlisäveron vähennyksestä. (Loimu 2010, 215.)

Tuloverolaissa määritelty yleishyödyllinen yhteisö on arvonlisäverovelvollinen vain siitä tulosta, mikä voidaan luokitella tuloverolain mukaiseksi veronalaiseksi elinkeinotuloksi (TVL 23.1 §). Tavarain tai palvelun myynti, mitä ei voida luokitella elinkeinotuloksi, on arvonlisäverotonta. Poikkeuksena kahden tai useamman yleishyödyllisen yhteisön muodostama yhdistys, minkä harjoittamaan myyntiin arvonlisäverottomuutta ei sovelleta. (Perälä & Perälä 2006, 300-301.)

Jos yhdistys on tuloverolain säädösten mukaan jonkin toiminnon osalta vapautettu kokonaan tuloverosta, selittyy siihen kohdistuva arvonlisäverovelvollisuus useimmiten vapaaehtoisella hakeutumisella arvonlisäverovelvolliseksi. Jos yleishyödyllinen yhdistys ei syystä tai toisesta ole yllä olevassa tilanteessa hakeutunut vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi, on mahdollisesti syytä epäillä tapahtunutta virhettä joko yhdistyksen arvonlisäverotuksen tai tuloverotuksen osalta. Tilannekohtaisesti tulee selvittää, onko kyse oikeudellisista perusteista vai vaatiiko mahdollinen virhe korjaavia toimenpiteitä. (Vierros ym. 2013, 215.)

Toiminnan arvonlisäverollisuutta arvioidessa otetaan huomioon esimerkiksi tuottojen määrä, toiminnan jatkuvuus, ulospäin suuntautuneisuus ja vallitseva kilpailutilanne. Samalla huomioidaan haataanko tuottoja ansio-tarkoituksessa. Jos katsotaan, ettei toiminta välittömästi edistä yleishyödyllistä tarkoitusta, voidaan sen, ottaen huomioon aiemmat kriteerit, katsoa olevan arvonlisäverollista toimintaa. Esimerkkinä Korkeimman hallinto-oikeuden tapaus 2913 (21.11.2008), mikä kuuluu seuraavasti;

Harrastus- ja kilpaurheilua harjoittava yhdistys, joka oli yleishyödyllinen yhteisö, oli toimintansa tukemiseksi tehnyt vuonna 2006 kaupungin kanssa sopimuksen kaupunginteaterin naulakkopalvelujen hoitamisesta vuosina 2006–2009. Yhdistys oli hoitanut noita tehtäviä vuodesta 2003 lähtien. Kun otettiin huomioon tuottojen määrä, toiminnan jatkuvuus, ulospäin suuntautuminen, ansiotarkoitus ja kilpailuneutraalisuuden vaatimukset, yhdistyksen katsottiin harjoittavan naulakkotoimintaa arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Toiminta ei välittömästi edistänyt yhdistyksen yleishyödyllisen tarkoituksen toteutumista, joten naulakkopalvelu oli arvonlisäverolaissa tar-

koitettu verollinen palvelu. Yhdistys oli verovelvollinen siitä saamastaan elinkeinotulosta.

Ennakkoratkaisu ajaksi 1.1.2007-31.12.2007.

(Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös 2913, 2008/84)

Harrastus- ja kilpaurheilua harjoittavan yleishyödyllisen yhdistyksen harjoittavan naulakkotoiminnan tuottojen katsottiin olevan yllä olevien kriteerien perusteella verovelvollista elinkeinotuloa. (Joki-Korpela, Jokinen, Klemola, Kontu & Takalo 2012, 22.)

Yhdistyksen on mahdollista hakeutua arvonnäisäverovelvolliseksi, jos sen harjoittaman toiminnan katsotaan olevan liiketoiminnan muodossa tapahtuvaa toimintaa. Esimerkkinä korkeimman hallinto-oikeuden vuoden 2014 ratkaisu 38 tapauksessa, missä tarkoituksena oli selvittää, onko liiton harjoittama jäsen- ja tarkastustoiminta arvonnäisäverolaissa tarkoitettua liiketoimintaa. Tapauksessa korkein hallinto-oikeus pääsi seuraavanlaiseen ratkaisuun:

B ry:n valitus hyväksytään tarkastustoiminnan osalta. Keskusverolautakunnan päätös kumotaan tältä osin ja uutena ennakkoratkaisuna lausutaan, että B ry harjoittaa tarkastustoimintaa arvonnäisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Liitto voi näin ollen hakeutua tästä toiminnastaan arvonnäisäverolain 12 §:n 1 momentin perusteella arvonnäisäverovelvolliseksi ja käsitellä tarkastusmaksut arvonnäisäverollisina.

Muilta osin valitus hylätään. Keskusverolautakunnan päätöksen lopputulosta ei muuteta jäsen toiminnan osalta.

(KHO 2014:38, Vuosikirjapäätös 612, 997/2/13)

Tarkastustoiminnan voitiin katsoa olevan suoraan sidoksissa saatuihin tarkastusmaksuihin ja tarkastustoiminnan olevan edellä mainitusti liiketoiminnan muodossa tapahtuvaa toimintaa. Liiton saamien jäsenmaksujen sekä jäsenille tarjotun toiminnan välillä taas ei nähty suoraa yhteyttä, minä vuoksi arvonnäisäverovelvolliseksi hakeutuminen tältä osin hylättiin. (KHO 38/2014.)

3.1.1 Yhdistyksen arvonnäisäverottomat tulot

Arvonnäisäverolaissa on erikseen määritelty tietyille tavaroille ja palveluille verovapautuksia, mistä lisää myöhemmin. Oheisia säädöksiä sovelletaan myös yleishyödyllisen yhdistyksen toimintaan, kuten muihinkin kaupallisiin yhteisöihin ja elinkeinonharjoittajiin. Tämän vuoksi verovapaiksi laissa määriteltyjä tavaroita ja palveluja käsitellään myös yleishyödyllisessä yhdistyksessä verovapaina, vaikka ne luokiteltaisiinkin yhdistyksen elinkeinotuloihin. (Vierros ym. 2013, 228.)

Kiinteistön vuokraus, myynti tai muu käyttöoikeuden luovutus ovat arvonlisäverottomia (AVL 27.1 §). Arvonlisäverotuksessa määritelty kiinteistö sisältää rakennusten sekä huoneistojen lisäksi maa-alueet. Luovutukseen sisältyvä arvonlisäverottomuus kattaa myös muun muassa kiinteistön luovutuksen yhteydessä tapahtuvan sähkön, veden ja asuinirtaimiston luovutuksen sekä muiden verrattavissa olevien hyödykkeiden luovutuksen (AVL 27.2 §). (Vierros ym. 2013, 228-229.)

Terveysten- ja sairaanhoitopalvelut ovat myös arvonlisäverolain säädösten mukaan verottomia (AVL 34 §). Verottomuus koskee myös muun muassa sairaankuljetuspalveluja sekä sairaanhoitoon liittyviä tutkimus- ja laboratoriopalveluja. Varsinaisen palvelun lisäksi arvonlisäverottomia ovat palvelut ja tavarat, jotka ovat välittömässä käytössä terveyden- ja sairaanhoidossa. Terveystoimintapalvelujen tavoin myös sosiaalihoitopalvelut on jätetty arvonlisäveron ulkopuolelle joissain tapauksissa. Esimerkiksi silloin kun tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten hoidosta, vanhusten- sekä kehitysvammaisten hoidosta, päihdehoidosta ja muusta verrattavissa olevasta toiminnasta. (Vierros ym. 2013, 229.)

Koulutuspalvelujen osalta arvonlisäverottomia ovat muun muassa yleissivistävät ja ammatilliset koulutukset sekä korkeakouluopetukset (ALV 40 §). Verottomuuden ehtona on, että koulutus on joko lain nojalla tai valtion avustuksella järjestetty. Valtion avustuksen tulee olla määritelty laissa. Yhdistyksen näkökulmasta koulutuspalveluja järjestetään myös yllä mainittujen ehtojen ulkopuolella, milloin ei voida soveltaa oheista verovapautusta. Poikkeuksena ovat kurssit ja koulutukset, jotka toteuttavat yleishyödyllisen yhdistyksen yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamista. (Vierros ym. 2013, 230.)

Rahoitus- ja vakuutuspalvelut ovat pitkälle vapautettuja arvonlisäverosta (ALV 41 §). Arvonlisäverovapaat rahoituspalvelut on lueteltu arvonlisäverolain 42 §. Näihin luetaan esimerkiksi luotonanto ja muu rahoituksen järjestäminen, valuutanvaihto sekä arvopaperikauppa (AVL 42.1, 3, 5-6 §). Yleishyödyllisen yhteisön kannalta tällä vapautuksella ei välttämättä ole kovinkaan merkittäviä vaikutuksia. Kuitenkin tilanteissa, joissa yhdistys perii viivästyskorkoa tai välitetty vakuutus on osa myyntiä, joka muussa tapauksessa luokiteltaisiin elinkeinotuloksi, on yhdistyksellä mahdollisuus hyötyä tästä verovapautuksesta. (Vierros ym. 2013, 230-231.)

3.1.2 Hakeutuminen arvonlisäverovelvolliseksi

Yhdistyksen on mahdollista hakeutua vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi, vaikka se ei lain mukaan olisi arvonlisäverovelvollinen, jos toiminta tapahtuu liiketoiminnan muodossa. Liiketoiminnan tarkan määritelmän puuttuessa sen katsotaan usein olevan elinkeinotoimintaa, joka määritellään elinkeinoverolaissa yhteisön harjoittamaksi ammatti- ja liiketoiminnaksi (Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätösmaailma 2013, 12).

Lain mahdollistaessa yhdistykselle valinnan verollisuuden ja verottomuuden välillä, oikeus arvonlisäverovelvollisuuden mahdollistamiin vähennyksiin selvitetään tapauskohtaisesti. Yhdistyksen on kuitenkin mahdollis-

ta saavuttaa vähennysoikeus arvonnäveron osalta, jos vallitseva tilanne mahdollistaa yhdistyksen hakeutumisen vapaaehtoisesti arvonnäverovelvolliseksi. Tällöin arvonnäverovelvollisuus voidaan toteuttaa kattaa koko toiminnan tai rajoitetusti kiinteistön tai huoneiston vuokrauksen osalta. (Vierros ym. 2013, 214.)

Arvonnäverovelvolliseksi hakeutumisen jälkeen yhdistys merkitään arvonnäverorekisteriin. Rekisteröitymisestä lähtien myytyjen tuotteiden hintaan lisätään arvonnävero ja vastaavasti liiketoiminnan harjoittamista varten hankituista tavaroista on oikeus vähentää arvonnävero. Sama koskee palveluita. Vapaaehtoinen hakeminen on perusteltua tapauksissa, missä liiketoimintaan liittyviin menoihin sisältyy arvonnävero. (Arvonnäverovelvolliseksi hakeutuminen eli vapaaehtoinen verovelvollisuus 2013.)

Arvonnäverovelvolliseksi hakeudutaan Y-lomakkeella, mikä on yritysmuodon mukainen. Jos yhdistys on uusi, käytetään arvonnäverovelvolliseksi hakeutuessa perustamisilmoituslomaketta Y1. Olemassa olevien yhdistysten, joilla jo on Y-tunnus, rekisteröintiin käytetään muutosilmoituslomaketta Y4. Yhdistyksen tulee huomioida, ettei arvonnäverovelvolliseksi ole mahdollista hakeutua takautuvasti, sillä rekisteröityminen astuu voimaan ilmoituksen saapumispäivästä lähtien. (Arvonnäverovelvolliseksi hakeutuminen eli vapaaehtoinen verovelvollisuus 2013.)

Vaikka yhdistyksen ei ole mahdollista hakeutua takautuvasti arvonnäverovelvolliseksi, voidaan sen jälkikäteen katsoa olevan verovelvollinen veroviranomaisten toimesta. Poikkeuksena ovat tilanteet, missä luottamussuojat estää takautuvan verovelvollisuuden. Luottamussuojat tarkoittaa käytännössä tilannetta, missä ratkaisu ei ole yksiselitteinen ja se katsotaan näin ollen verovelvolliselle edullisemmalla tavalla, mutta vain jos verovelvollinen on toiminut vilpittömässä mielessä noudattaen viranomaisten käytäntöjä sekä ohjeita. (Vierros ym. 2013, 214.)

Verovelvolliseksi hakeutuminen voi olla kannattavaa, jos yhdistyksen palvelun tai tavarantoiminnan myynti suoritetaan verovelvolliselle yritykselle. Sama koskee tilannetta, missä suurten vähennyskelpoisten hankintojen vuoksi tilittävä vero on negatiivinen. On kuitenkin muistettava, että toiminnan on tällöinkin tapahduttava liiketoiminnan muodossa, jotta yhdistyksellä olisi mahdollisuus hakeutua arvonnäverovelvolliseksi. (Linnakangas & Juanto 2008, 33.)

Verovelvolliseksi hakeutumisen jälkeen kaikki yleishyödyllisen yhteisön liiketoiminnan muodossa harjoittama toiminta muuttuu verovelvolliseksi. Muutos koskee siis myös liiketoimintaa, mitä ei tuloverolain mukaan määritellä yhdistyksen elinkeinotoiminnaksi. Varsinaisesta yleishyödyllisestä toiminnasta tai verottomaksi säädettyjen palvelujen myynnistä ei kuitenkaan ole mahdollista hakeutua verovelvolliseksi. (Joki-Korpela ym. 2012, 23-24.)

3.2 Yhdistyksen tuloverotus

Jotkut yhteisöt ovat joko osittain tai kokonaan verovapaita. Verovapaus perustuu siihen, että kyse on julkisyhteisöiden toiminnasta tai toiminnasta, mikä muuten kuuluisi julkisyhteisölle. Tuloverolain 20 § mukaan kokonaan verovapaita yhteisöjä ovat muun muassa Suomen Pankki, Yleisradio Oy sekä Pohjoismaiden kehitysrahasto. Osittain verovapaita yhteisöjä ovat muun muassa kunnat, valtio ja sen laitokset sekä evankelisluterilainen kirkko. Osittain verovapaat yhteisöt suorittavat veroa tuloverolain 124 §:n 3 momentin mukaan kunnalle ja seurakunnalle. (Ossa 2013, 36.)

Yleishyödyllinen yhteisö on tuloverolain 23 § 1 momentin mukaan verovelvollinen saamastaan elinkeinotulosta. Lisäksi se on tuloverovelvollinen kiinteistön tai sen osan tuottamasta tulosta siltä osin, kun sen käyttötarkoitus ei täytä yleistä tai yleishyödyllistä tarkoitusta. (TVL 23.1 §.) Poikkeuksena ovat yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavat yleishyödylliset yhteisöt, joilla on mahdollisuus hakea vapautusta tuloverosta kirjallisella hakemuksella. Verohuojennusta ei voi kuitenkaan hakea esimerkiksi arvonnalisäverosta tai kiinteistöverosta. (Tuloverotus - Yhdistys ja säätiö 2013.)

Yleishyödylliselle yhdistykselle on kuitenkin suotu erityisiä vapautuksia tuloverotuksessa. Yleishyödylliselle yhteisölle on verovapaata tuloa henkilökohtaiseksi tuloksi laskettavat tulot. Tällaisia tuloja ovat esimerkiksi jäsenmaksut, osingot, korot, vuokratulot osakehuoneistoista, lahjoitukset ja luovutusvoitot elinkeinotoiminnan ulkopuolisesta omaisuudesta. Poikkeuksena tulot, jotka liittyvät elinkeinotulon lähteeseen, missä tapauksessa tulot ovat elinkeinotuloina verotettavia tuloja. (Kukkonen & Könnömäki 2007, 16.)

Yhdistyksen tulojen elinkeinotuloksi määrittely ja tämän tulo-osuuden suuruuden merkitys on verotuksen kannalta tärkeää. Elinkeinotoiminnan tuloksesta yhdistyksen on myös maksettava veroa tilanteissa, missä yhteisön koko toiminnan tulos on alijäämäinen. Lisäksi yhdistys on arvonnalisäverovelvollinen vain tilanteissa, missä yhdistyksen toiminnan tuloa pidetään veronalaisena elinkeinotulona. Tämän perusteella myös arvonnalisäverovelvollisuus on osaltaan sidoksissa yhdistyksen elinkeinotulon määrittelyyn. (Vierros ym. 2013, 139.)

3.2.1 Elinkeinotulo

Yhteisön tulon luokittelu elinkeinotuloksi tehdään tapauskohtaisesti ottaen huomioon yhteisön säännöt sekä sen pääasiallinen toiminta. Elinkeinotuloksi voidaan määritellä tulo, minkä ei katsota olevan yhteydessä yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen. Poikkeuksena TVL 23.3 § määritellyt varainhankintamuodot, mitkä ovat lain nojalla verovapaita. (Vierros ym. 2013, 139.) Tällaisia varainhankinnan muotoja ovat esimerkiksi korttien, merkkien, adressien, viirien ja muiden vastaavien hyödykkeiden myynti (TVL 23.3, 3). Tarkemmin verovapaista varainhankinnan tuloista on kerrottu luvussa 3.2.3.

Seuraavien seikkojen voidaan katsoa olevan merkityksellisiä määriteltäessä, onko yleishyödyllisen yhteisön hankkima tulo luettavissa elinkeinotuloksi vai ei (Ossi 2013, 41.):

- harjoitetaanko toimintaa ansiotarkoituksessa
- toimitaanko kilpailutilanteessa
- kuinka toistuvaa / pysyvää toiminta on
- onko toiminta riskinalaista
- miten suuri osuus toiminnan tuotto on koko varainhankinnasta
- onko henkilökunta palkattua
- liittyykö toiminta läheisesti yleishyödylliseen toimintaan
- liikevaihdon suuruus
- varojen rahastoiminen
- kohdistuuko toiminta ennalta rajoittamattomaan henkilöpiiriin
- kohdistuuko toiminta tavanomaisiin kauppatavaroihin
- tuottaako jäsenyys etuja.

Yhteisön palkatun henkilöstön avulla harjoittamasta toiminnasta aiheutuvien kulujen kattamista myydyistä suoritteista saaduilla tuloilla katsotaan lähtökohtaisesti olevan elinkeinotoiminnan harjoittamista. Tämä koskee tilanteita, missä tarjotaan vastaavia tuotteita tai palveluita, mitä on markkinoilla elinkeinotoiminnan harjoituksen muodossa. Tunnusmerkkejä arvioidaan kuitenkin aina tapauskohtaisesti ja huomioon otetaan kokonaisolosuhteet. (Kukkonen & Könnömäki 2007, 23.)

Loimun (2011) mukaan elinkeinotulon määrittely hankaloituu, kun huomioon otetaan korkeimman hallinto-oikeuden päätökset. Päätöksissä liike-toimintaan on voitu lukea joissain tapauksissa yhdistysten järjestämät näyttelyt ja messut. Myös yhdistyksen jäsenlehti on luettu liiketoiminnaksi, vaikka siitä saatu tulo on laissa säädetty verottomaksi. Tämä tekee lain tulkinnasta haasteellista, sillä ratkaisut ovat tulleet yllätyksen asiantuntijoillekin. Jos yhdistykselle halutaan uutta toimintaa, sen verollisuus tai verottomuus on hyvä selvittää jo hyvissä ajoin ennen varsinaisen toiminnan aloittamista.

Elinkeinotoiminnan sekä yleishyödyllisyyden välinen suhde on ollut esillä oikeuskäytännössä, sillä yhteisön on jossain määrin mahdollista harjoittaa elinkeinotoimintaa ilman että se menettää yleishyödyllisyyttään. Yleishyödyllisyyttä selvittäessä tärkeää on sääntöjen lisäksi kiinnittää huomiota yhdistyksen varsinaiseen toimintaan. Vaikka toiminta ei olisikaan tarkoitukseltaan taloudellista, mutta tästä huolimatta pääasiallisesti liiketoiminnan muodossa, saattaa yhdistyksen yleishyödyllisyys vaarantua. (Ossa 2013, 38.)

3.2.2 Kiinteistötulo

Tuloverolain 23.1 § mukaan yleishyödyllinen yhteisö on muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetystä kiinteistöstä tai kiinteistön osasta verovelvollinen kunnalle ja seurakunnalle. Tuloveroprosentti määräytyy tuloverolain 124 a §:n kolmannessa kohdassa. Kiinteistötulon verokanta on yhteisöverokantaa alempi, vuonna 2013 se oli 7,8 %.

Vuonna 2014 yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloverokanta on 7,67 %, tämän jakautumisesta kunnalle ja seurakunnalle säädetään verontilityslaissa (TVL 124.3. §). (Vierros ym. 2013, 159.)

Verotuksen määrittämisen vuoksi kiinteistö on jaettava käyttötarkoituksen mukaan yleishyödylliseen tai muuhun käyttöön. Määrittely voidaan tehdä esimerkiksi pinta-alan tai ajanjakson perusteella. Kiinteistön tuottama tulo voi käyttötarkoituksesta riippuen olla verovapaata tai veronalaista kiinteistötuloa tai elinkeinotuloa. Joissain tapauksissa kiinteistön tuottama tulo voidaan lukea myös maatalouden tulonlähteisiin. (Vierros ym. 2013, 159.)

Kiinteistötuloiksi lasketaan vuokratulot, viljelytulot, puunmyyntitulot, maatalouden tuottamat tulot sekä kiinteistöyhtymästä saadut tulot. Kiinteistön luovutusvoitto ei kuitenkaan lasketa kiinteistötuloksi. Jos kiinteistö ei täytä tuloverolain 6 § kiinteistöä koskevien säännösten sovelluksesta toisen maalla olevasta rakennuksesta, rakennelmasta tai muusta laitoksesta, joka hallintaoikeuksineen maahan voidaan maanomistajaa kuulematta luovuttaa kolmannelle henkilölle, on tällöin kyse kiinteistötulon sijasta yhteisön henkilökohtaisen tulolähteen tulosta. (Vierros ym. 2013, 159.)

Verotettavan kiinteistötulon suuruus saadaan selville vähentämällä kiinteistöstä saaduista tuloista siihen kohdistuneet menot. Vähennyskelpoisiksi menoiksi lasketaan kiinteistön muusta kuin yleisestä tai yleishyödyllisestä käytöstä aiheutuvat kulut. Käyttötarkoitus ei ole välttämättä joko verovapaata tai verollista, minkä vuoksi kulut tulee kohdistaa tarpeen vaatiessa verovapaaseen sekä verolliseen käyttöön. Verovapaan ja verollisen käytön suhde voidaan selvittää esimerkiksi pinta-alan tai ajanjakson avulla. (Vierros ym. 2013, 159.)

Yleishyödyllisen yhteisön käyttäessä kiinteistöä yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen, luokitellaan kiinteistön tulo yhteisölle verovapaaksi. Yleiseksi käytöksi katsotaan esimerkiksi kiinteistön käyttö sairaalana, kirjastona, valtion virastona tai kouluna. Yleisen käytön kriteerinä on, että kiinteistön vuokraa julkinen taho, kuten valtio tai kunta. Ratkaisevaa on, miten kiinteistöä loppujen lopuksi käytetään. Esimerkiksi kiinteistön vuokraaminen yleishyödylliselle yhteisölle ei sellaisenaan tee vuokratulosta verovapaata. (Vierros ym. 2013, 160.)

Jos kiinteistön tilat luovutetaan asumiskäyttöön, luokitellaan tulo useimmiten vuokraustoiminnan tähden yhteisölle veronalaiseksi kiinteistötuloksi. Oikeuskäytännössä on kuitenkin joissain tapauksissa poikettu veronalaisuudesta, jos vuokraus on voitu luokitella yleishyödylliseksi tai yleiseksi käytöksi. Esimerkkinä tilanne, jossa vuokraus on ollut luonteeltaan sosiaalista toimintaa, kuten asuintilan vuokraaminen opiskelijalle tai vanhukselle huomioon ottaen heidän taloudellisen tilanteensa. (Vierros ym. 2013, 160.)

3.2.3 Verovapaa varainhankinta

Tavaroiden ja palvelujen myynti on lähtökohtaiseksi verollista. Poikkeuksena ovat tilanteet, missä verovapaus on lailla säädettyä. Lailla säädellyn

verovapaan myynnin ohessa myös omaa käyttöä käsitellään arvonlisäverolain 20 § mukaan myyntinä, minkä vuoksi verottomuus koskee myös omaan käyttöön otettuja tuotteita. Arvonlisäverolain 21 § omaksi käytöksi määritellään esimerkiksi tavaran otto yksityiseen kulutukseen ja tavaran luovutus vastikkeetta (AVL 21.1, 1-2 §). On kuitenkin muistettava, ettei verottomuus suoraan merkitse hyödykkeen välityksen verottomuutta, paitsi jos siitä on erikseen säädetty. (Linnakangas & Juanto 2008, 63.)

Tuloverolaissa on erikseen määritelty yleishyödyllisen yhteisön tulot, mitä ei pidetä elinkeinotulona. Tuloverolain 23.3, 1 § elinkeinotuloksi luokittelemattomia verovapaita tuloja ovat toiminnan rahoittamiseksi järjestettävät arpajaiset, myyjäiset, urheilukilpailut, tanssi- ja muut huvikilpailut, tavarankeruu tai vastaava toiminta. Tapahtuman aikana järjestetty tarjoilu-, myynti ja muu verrattavissa oleva toiminta ovat myös lain mukaan arvonlisäverottomia. (TVL 23.3, 1 §.)

Jäsenlehdistä ja muista yhteisön toimintaa suoraa palvelevista julkaisuista saatua tuloa ei myöskään veroteta. Sama koskee adressien, merkkien, korttien, viirien tai muiden vastaavien hyödykkeiden varainkeruutarkoituksessa hankittua tuloa. Sairaaloissa, vanhainkodeissa, rangaistus- ja työlaitoksissa ja muissa vastaavissa laitoksissa opetus-, hoito- tai askartelutarkoituksessa valmistettuja tuotteita saa yhteisö myydä verottomasti. Bingopelin pitämisestä saadut tulot lasketaan tuloveron ulkopuolisiksi yleishyödylliselle yhteisölle verottomaksi tuloksi. (TVL 23.3 §, 2-5 kohta.)

5 LOPUKSI

Yhdistysten monimuotoisuus tarjoaa lähes jokaiselle mahdollisuuden osallistua yhdistystoimintaa. Jokaisella on myös vapaus perustaa yhdistys aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten ja harjoittaa yhdistystoimintaa ilman rekisteröitymistä. Tämän vapauden puitteissa onkin perustettu yhdistyksiä, joista monet ovat myöhemmin rekisteröityneet patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin. Rekisteröitymisen jälkeen yhdistys muuttuu oikeuskelpoiseksi, mikä mahdollistaa yhteisvastuun. Rekisteröimättömässä yhdistyksessä vastuu velvoitteista on jokaisella henkilökohdaisesti.

Yhdistyksen aatteellinen tarkoitus tuo usein mukanaan toiminnan yleishyödyllisyyden. Poikkeuksena ovat yhdistykset, joita ei niiden pienen kohderyhmän vuoksi voida luokitella yleishyödyllisiksi. Yleishyödyllinen yhdistys, kuten jo aikaisemmin opinnäytetyössä on mainittu, harjoittaa toimintaa, jonka tarkoituksena ei ole tavoitella taloudellista etua. Aatteellisuus näin ollen ohjaa yhdistyksen toimintaa ja luo yhdistykselle pohjan toimia yleishyödyllisesti. Tärkeää on huomioida yhdistyksen säännöissä tämän aatteellisen tarkoituksen toteuttaminen.

Yhdistyksen on mahdollista olla yleishyödyllinen ja samalla harjoittaa pienimuotoista elinkeinotoimintaa. Elinkeinotoiminnan määrittelyssä tärkeää on huomioida esimerkiksi kilpailutilanne, mahdollisen elinkeinotoiminnan harjoittamisen toistuvuus sekä se pyritäänkö toiminnalla saamaan ansioita. Jos toiminta voidaan laskea elinkeinotoiminnaksi, on yhdistys sen harjoittamisesta saadusta tulosta tuloverovelvollinen sekä arvonnisäverovelvollinen. Tuloverovelvollisuus ja arvonnisäverovelvollisuus riippuvat kuitenkin yleishyödyllisen yhdistyksen kohdalla siitä, onko elinkeinotoiminta sidoksissa yhdistyksen yleishyödylliseen tarkoitukseen vai ei.

Riippumatta yhdistyksen toiminnan luonteesta osa tulonlähteistä on laissa säädetty verovapaiksi. Tällaisia verovapaita tuloja yhdistykselle ovat esimerkiksi arpajaiset, myyjäiset, urheilukilpailut, tanssi- ja muut huvikilpailut. Sama koskee yhdistyksen julkaisemaa jäsenlehteä. Jos yhdistys hankkii varainkeruutarkoituksessa tuloja adressien, merkkien, korttien tai muiden vastaavien hyödykkeiden avulla, lasketaan myös niistä saadut tulot verovapaiksi tuloihin. Jossain tapauksissa korkein hallinto-oikeus on ratkaissuunsa päättänyt lukemaan osan verovapaiksi määritellyistä tulosta yhdistykselle verolliseksi tuloksi. Tämän vuoksi yhdistyksen kannattaa toimintaa suunnitellessaan selvittää verotukseen liittyvät kysymykset.

Opinnäytetyössä tutustuttiin yleishyödylliseen yhdistykseen, mikä on rekisteröity patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin. Yhdistys harjoittaa yleishyödyllistä terveyttä edistävää ja sairauksia ennaltaehkäisevää yleishyödyllistä toimintaa. Yhdistyksen tärkeimpiä toimintoja ovat tiedon jakaminen, vaikuttaminen ja vertaistuki. Kuten tutkimusosiossa selvisi, ei yhdistyksellä ole elinkeinotoiminnan muodossa tapahtuvaa myyntiä tai palvelutoimintaa, mikä olisi luonteeltaan yleishyödyllistä. Yhdistys ei voi

näin ollen rekisteröityä siltä osin arvonnalisäverovelvolliseksi. Ainoa elinkeinotoiminnan muodossa tapahtuva toiminta on metsän myynti, mikä on tuottona yhdistykselle satunnaista.

Elinkeinotoiminnan harjoittamiseen yhdistyksellä olisi ohjelmistojensa puolesta valmiudet, mutta henkilöstön puolesta tarvittaisiin lisähenkilökuntaa. Yhdistyksen toimintatavan mukaan elinkeinotoiminta on kokonaan yhdistyksen omistamissa osakeyhtiöissä. Jos elinkeinotoimintaa ryhdyttäisiin harjoittamaan, sitä varten perustettaisiin yhdistyksen sisällä uusi organisaatio. Yhtiöittäminen on käytännön yhdistystoiminnan kannalta selkeämpää eikä normaaleja elinkeinotoimintaan sisältyviä riskejä tarvitse huomioida samalla tavoin yhdistyksen oman toiminnan puitteissa. Keskittyminen voidaan näin ollen suunnata yhdistyksen yleishyödyllisen toiminnan harjoittamiseen.

Yhdistykseen tutustuminen oli antoisaa ja opettavaista. Opinnäytetyö oli kokonaisuutena pitkä ja osittain hyvin haastava projekti, mutta samalla se tarjosi paljon uutta tietoa yhdistyksistä ja niiden verotuksesta. Aiheena yhdistykset ja niiden verotus oli alun alkujaan hyvin vieras, minkä vuoksi opinnäytetyön tekeminen oli pitkin matkaa haasteellista. Myös aiheen rajaus muuttui yhdistyksen arvonnalisäverovelvollisuudesta kattamaan myös muita verotuksen osa-alueita. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli kuitenkin hyödyllinen ja opettavainen.

LÄHTEET

Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen eli vapaaehtoinen verovelvollisuus - yhdistys ja säätiö. 2013. Yhdistys ja säätiö. Arvonlisäverotus. Viitattu: 17.2.2014.

[https://www.vero.fi/fi-](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvolliseksi_hakeutuminen_)

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvolliseksi_hakeutuminen_](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvolliseksi_hakeutuminen_)

AVL, Arvonlisäverolaki. 30.12.1993/1501.

Esimerkkitilanteita yhdistysten ja säätiöiden verotuksesta. 2011. Syventävät vero-ohjeet. Elinkeinoverotus. Kokonaan ja osittain verovapaat yhteisöt. Viitattu: 26.3.2014.

[https://www.vero.fi/fi-](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kokonaan_ja_osittain_verovapaat_yhteisot/Esimerkkitilanteita_yhdistysten_ja_saati(16817)#Elinkeinot)

[FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kokonaan_ja_osittain_verovapaat_yhteisot/Esimerkkitilanteita_yhdistysten_ja_saati\(16817\)#Elinkeinot](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kokonaan_ja_osittain_verovapaat_yhteisot/Esimerkkitilanteita_yhdistysten_ja_saati(16817)#Elinkeinot) oiminnantaimuunkuinyleishydyllisentoiminnanharjoittamisenvaikutusyleishydyllisyyteen

Ulkoasiainministeriön ilmoitus Euroopan ihmisoikeussopimuksesta (Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi) sellaisena kuin se on muutettuna yhdennellätoista pöytäkirjalla. 63/1999 art. 11. Viitattu: 6.5.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063>

Halila, H. & Tarasti, L. 2006. Yhdistysoikeus. 3. uud. p. Helsinki: Talentum.

Halila, H. & Tarasti, L. 2011. Yhdistysoikeus. 4. uud. p. Helsinki: Talentum.

Joki-Korpela, T., Jokinen, M., Klemola, A., Kontu, J. & Takalo, T. 2012. Käytännön arvonlisäverotus. 3. uud. p. Helsinki: KHT-Media Oy.

Kallio, M., Nielsen, A., Ojala, M., Saukko, P. & Sämskilähti, J. 2008. Arvonlisäverotus 2008. Helsinki: Edita Publishing Oy.

KHO 2008/84. Vuosikirjapäätös 2913, 1063/2/07.

<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2008/200802913>

KHO 2014/38. Vuosikirjapäätös 612, 997/2/13.

<http://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/vuosikirjapaatokset/vuosikirjapaatos/1393503218932.html>

Kukkonen, A. & Könnömäki, A. M. 2007. Verotusohje yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille. Viitattu 16.2.2014.

http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Verotusohje_yleishyodyllisille_yhdistyks

Linnakangas, E. & Juanto, L. 2008. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. 6. uud. p. Helsinki: Talentum.

Loimu, K. 2010. Yhdistystoiminnan käsikirja. 4. uud. p. Helsinki: WSOYpro.

Milloin yhdistys tai säätiö on yleishyödyllinen? 2011. Yhdistys ja säätiö. Tuloverotus. Viitattu 16.2.2014.

http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Tuloverotus/Milloin_yhdistys_tai_saatio_on_yleishyod

Mitä yhdistysrekisteri on? 2014. Patentti- ja rekisterihallitus. <http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>

Muukkonen, M. 2008. Yhdistys oikeuden perusteet. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Määttä, T. & Salminen, J. 2013. Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa. Viitattu: 20.2.2014.

http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Yrityksen_sukupolvenvaihdos_verotuksessa#Osakeyhtinsukupolvenvaihdos2

Ossa, J. 2013. Tuloverolaki käytännössä. 1. p. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Paasolainen, S. 2006. Sihteerinä yhdistyksessä. Kerava: TJS opintokeskus.

Paasolainen, S. 2012. Päätöksenteko yhdistyksessä. Kerava: ProTaito.

Perälä, J., Juutinen, S., Lilja, M., Lindgren, G., Reinikainen, M. & Steiner, M-L. 2008. Yhdistyksen hyvä hallinto. Helsinki: WSOYpro.

Perälä, S. & Perälä, J. 2006. Yhdistyksen ja säätiön talous, kirjanpito ja verotus. 3. uud. p. Helsinki: WSOYpro.

Räsänen, P., Anttila, A-H. & Melin, H. 2005. Tutkimusmenetelmien pyönteissä, sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat. Jyväskylä: PS-kustannus.

TVL, Tuloverolaki. 30.12.1992/1535.

Tuloverotus – Yhdistys ja säätiö. 2013. Yhdistys ja säätiö. Tuloverotus. Viitattu: 21.2.2014.

http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Tuloverotus

Vierros, H., Pöyhönen, K. & Kallio, M. 2010. Yhdistykset ja säätiöt kirjanpidon, tilinpäätöksen ja verotuksen erityiskysymyksiä. Helsinki: KHT-Media Oy.

Vierros, H., Pöyhönen, K. & Kallio, M. 2013. Yhdistykset ja säätiöt kirjanpidon, tilinpäätöksen ja verotuksen erityiskysymyksiä. 2. uud. p. Helsinki: KHT-Media Oy.

Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätösmalli. 2013. KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry. Helsinki: KHT-Media Oy.

YhdL, Yhdistyslaki. 26.5.1989/503.

TAUSTAT

- Yhdistyksen henkilöstömäärä
- Henkilöstömäärä taloushallinnon tehtävissä
- Haastateltavan työtehtävä yhdistyksessä: _____
- Vastuut

YHDISTYKSEN TOIMINTA JA PÄÄTÖKSENTEKO

- Yleishyödyllisyys
- Päätöksentekomenettely

(Kaksiportainen järjestelmä: hallitus valmistelee, päätöksen tekee joko valtuutettujen tai yhdistyksen kokous. Kolmiportainen järjestelmä: hallituksen valmistelun jälkeen valtuutettujen kokous lausuu ennen yhdistyksen kokouksen päätöstä)

YHDISTYKSEN LIIKETOIMINTA

- Varojen hankinta / Yhdistyksen yleishyödyllisen toiminnan rahoitus
  - Myykö yhdistys tavaroita tai palveluja. Jos myy, millaisista tavaroista tai palveluista on kyse
  - Onko yhdistyksellä liiketoiminnan muodossa tapahtuvaa toimintaa / miten merkittävää tämä toiminta on (Huomioitavia kohtia toiminnassa on tuotosten määrä, toiminnan jatkuvuus, ulospäin suuntautuneisuus ja vallitseva kilpailutilanne)

(Yhdistyksen on mahdollista harjoittaa liiketoimintaa, joka on mainittu sen säännöissä, joka liittyy välittömästi sen tarkoitukseen tai jota voidaan pitää taloudellisesti vähäarvoisena)

- Voisiko olla elinkeinotoimintaa
- Minkälaista elinkeinotoimintaa
- Vaikutukset nykyiseen toimintaan

YHDISTYKSEN TALOUSHALLINTO

- Mikä taloushallinto-ohjelmisto käytössä
- Arvonlisäveron käsittely taloushallinnon ohjelmistossa
- Rekisteröimisen jälkeen kaikki yleishyödyllisen yhteisön liiketoiminnan muodossa harjoittama toiminta muuttuu verovelvolliseksi. Muutos koskee siis myös liiketoimintaa, mitä ei tuloverolain mukaan määritellä yhdistyksen elinkeinotoiminnaksi → vaikutus yhdistyksen toimintaan / taloushallintoon
- Yhdistyksen valmius muutokseen

HENKILÖSTÖN KOULUTUS

- Taloushallinnollinen valmius
  - Kokemus arvonlisäveron käsittelystä yhdistyksen kirjanpidossa
- Käytännön valmius
  - Muutokset yhdistyksen toiminnassa

	Tase sis. vertailukauden	
	Loppusaldo 31.12.2013	Loppusaldo 31.12.2012
ASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	549,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	212 965,48	212 965,48
Rakennukset ja rakennelmat	143 357,41	142 959,50
Koneet ja kalusto	12 481,56	16 642,08
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	368 804,45	372 567,06
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	1 059 545,96	506 952,06
Muut osakkeet ja osuudet	2 860 028,77	1 759 275,28
Pysyvät vastaavat yhteensä	4 288 379,18	2 639 343,40
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset	397 455,62	18 820,32
Rahat ja pankkisaamiset	1 131 053,73	2 098 624,58
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 528 509,35	2 117 444,90
Vastaavaa yhteensä	5 816 888,53	4 756 788,30

Yhdistyksistä ja niiden verotuksesta

	Tase sis. vertailukauden	
	Loppusaldo 31.12.2013	Loppusaldo 31.12.2012
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Muut rahastot	-2 405 984,75	-2 398 639,75
Ed. tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 141 147,50	-2 097 466,52
Tilikauden ylijäämä	-1 135 067,98	-54 601,98
Oma pääoma yhteensä	-5 682 200,23	-4 550 708,25
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistcero	-54 999,73	-66 391,75
Vieras pääoma		
Ostovelat	-9 253,28	-31 851,81
Velat saman konsernin yrityksille	0,00	-1 075,76
Muut velat	-49 288,86	-39 353,97
Siirtovelat	-21 146,43	-67 406,76
Vieras pääoma yhteensä	-79 688,57	-139 688,30
Vastattavaa yhteensä	-5 816 888,53	-4 756 788,30

Yhdistyksistä ja niiden verotuksesta

Tuloslaskelma			
	1.1.2013 - 31.12.2013		1.1.2012 - 31.12.2012
	%/LV		%/LV
/ARSINAINEN TOIMINTA			
Tuotot	74 619,60		58 257,89
Kulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-146 659,15		-170 750,00
Eläke- ja muut henkilösivukulut	-17 699,40		-38 083,65
Henkilöstökulut yhteensä	-164 358,55		-208 833,65
Poistot	-30 687,13		-30 788,52
Muut kulut	-198 849,50		-140 351,70
Kulut yhteensä	-393 895,18		-379 973,87
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ	-319 275,58		-321 715,98
VARAINHANKINTA			
Tuotot	16 788,00		18 182,66
Kulut	0,00		-43,20
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ	16 788,00		18 139,46
KERTYNEIDEN VAROJEN SJOITTAMINEN			
Tuotot	1 516 210,72		449 772,61
Kulut	-90 047,18		-102 986,13
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ	1 426 163,54		346 786,48
Tilinpäättössiirrot			
Poistoeron muutos	11 392,02		11 392,02
Tilinpäättössiirrot yhteensä	11 392,02		11 392,02
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 135 067,98		54 601,98